NOTAT

Vår ref.: ETR – 3674 Dato: 04.06.25

Biologisk notat for Leidland

Bakgrunn

I forbindelse med videre utbygging av hyttefelt og naustrekke i Leidland i Egersund kommune har Ecofact, på oppdrag fra Frode Teigen, utført en marinbiologisk kartlegging i planområdet. Fylkeskommunen har uttalt at det må gjøres naturfaglige registreringer dersom videre utbygging skal utføres. Dette er fordi det er modellert mulige ålegras-forekomster i området som kan bli negativt påvirket av utskygging fra nybygg og fra økt båtbruk. Kommunen har bedt om en faglig vurdering på om det finnes ålegras eller andre marinbiologiske verdier i området og om eventuelle forekomster kan bli påvirket av tiltaket.

Figur 1. Båthusene i tiltaksområdet på Leidland

M – 94137604, E – ellisiv@ecofact.no, Org.nr. 992 248 998
Postadresse: Stokkamyrveien 13, 4313 Sandnes
www.ecofact.no

Områdebeskrivelse

Leidland ligger nord-øst-vendt i Nordresundet i Egersund kommune (se Figur 2), og er relativt skjermet. I dag er det tre båthus i undersøkelsesområdet og seilingsdybden er mellom 0,5 og 7 m. Vest for tiltaksområdet ligger Søre Napparen, en liten ubebygd halvøy med rikt fugleliv. Strandsonen øst for naustrekken er preget av fritidsboliger, brygger og naust. Av lokalkjente er tiltaksområdet beskrevet som et viktig område for fiske.

Figur 2 Regional plassering av tiltaksområdet (rød prikk).

Vannforekomsten er sterkt ferskvannspåvirket da den relativt store Bjerkreimselva har utløp i nærheten. Ifølge Vann-Nett er det antatt at den økologiske tilstanden er god, men at det er behov for mer kunnskap. Den kjemiske tilstanden er dårlig da det ble målt for høye mengder med miljøgiften Tributyltinn (TBT) her i 2018. TBT har hormonforstyrrende egenskaper og kan redusere formeringsevnen til marine dyr som snegler og muslinger.

Kort om ålegras

Ålegras er definert som en egen naturtype etter Miljødirektoratets håndbok 19, *Kartlegging av marint biologisk mangfold*. Det er en blomsterplante som kan leve fullstendig neddykket i saltvann. Den danner enger som er viktig oppvekst- og beiteområde for fisk og andre marine organismer. Ålegrasenger sin utbredelse er begrenset av abiotiske faktorer som lysinnstråling, sedimenttype, helningsgrad og salinitet. Den vokser typisk på sandbunn og fra 2 til 8 meters dyp. Nedre voksegrense blir påvirket av graden av lysinnstråling, som igjen blir påvirket av skyggelegging eller vannkvalitet og partikler i vannet. Som følge av utbygging og menneskelig aktivitet i strandsonen er ålegrasenger i dag under stort press.

Metode

Feltarbeid ble utført 4. juni 2025. Sjøbunnen ble undersøkt ved hjelp av en undervannsdrone (Blueye Pioneer) med innebygd dybde- og retningsviser. Undervannsdronen ble styrt fra land der operatørene kunne se direkte bilder fra dronen. Det ble kjørt i transekter innenfor tiltaksområdet (Figur 3) og tatt bilder av sjøbunnen i aktuelle områder (Figur 4-9). På grunn av ålegrasets dybdeutbredelse, samt bukten i undersøkelsesområdets størrelse og dybde ble det kun gjort kartlegging av sjøbunn grunnere enn ca. 6 m. I tillegg ble det gjort befaring i strandsonen rundt tiltaksområdet. Kartlegging ble utført iht. til håndbok 19 og *Nasjonal kartlegging – kyst 2019 Ny revisjon av kriterier for verdisetting av marine naturtyper og nøkkelområder for arter* (NIVA 2020).

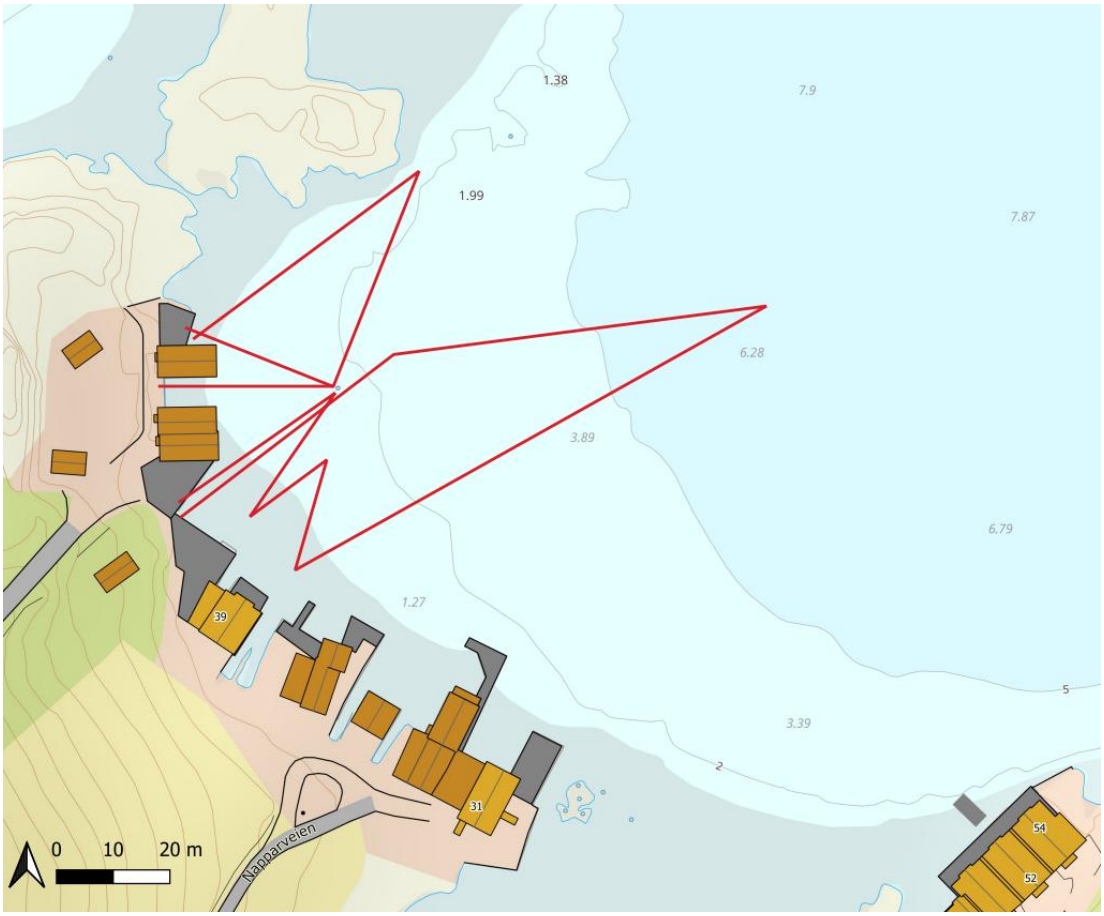

Figur 3 En undervannsdrone ble benyttet for å undersøke marinbiologiske forhold på sjøbunnen på Leidland. Undervannsdrona ble kjørt i transekter langs sjøbunnen (vist med rød strek).

Resultat

Vannforekomsten er sterkt preget av tilførslene fra Bjerkreimselva og det var et tydelig ferskvannslag i overflaten, noe som ga redusert sikt under kartleggingen. Likevel ga undervannsbildene et tilfredsstillende grunnlag for å gjennomføre en god kartlegging av undersøkelsesområdet. Det ble ikke observert ålegras eller andre marine naturtyper under kartleggingen.

Sjøbunnen besto for det meste av mudderbunn (Figur 4 og 5) med noen få større steiner (Figur 7). Tang og tare krever hardt substrat for å vokse og ble hovedsakelig observert som begroing på steiner sammen med epifyttiske rød- og grønnalger (Figur 7).

Noen steder var det flekkvise forekomster av sukkertare, men som følge av tilslamming var tilstanden sterkt redusert (Figur 6). Dette skyldes trolig at området er skjerma og har liten vanngjennomstrømming, slik at en får deponering av sediment fra Bjerkreimselva. Sørlig sukkertareskog (sukkertareskog i Nordsjøen) er en sterkt truet naturtype, men forekomsten er ikke stor nok til å tas ut som egen naturtype etter føringene i håndbok 19 og reviderte kriterier (NIVA 2020).

Martaum, en ettårig brunalge som former lange, tynne snorer, ble observert fra omtrent 2 meters dyp (Figur 8). Disse kan vokse på små steiner, grus og skjell ned til 10 m. Det var store mengder døde skjell (e.g., blåskjell, Figur 5) spredt over sjøbunnen, noen få snegler, og en eremittkreps (Figur 9). Det ble ikke observert østers i undersøkelsesområdet.

Figur 4. Tydelig mudderbunn under eksisterende båthus på Leidland.

Figur 5. Mudderbunn med døde skjell.

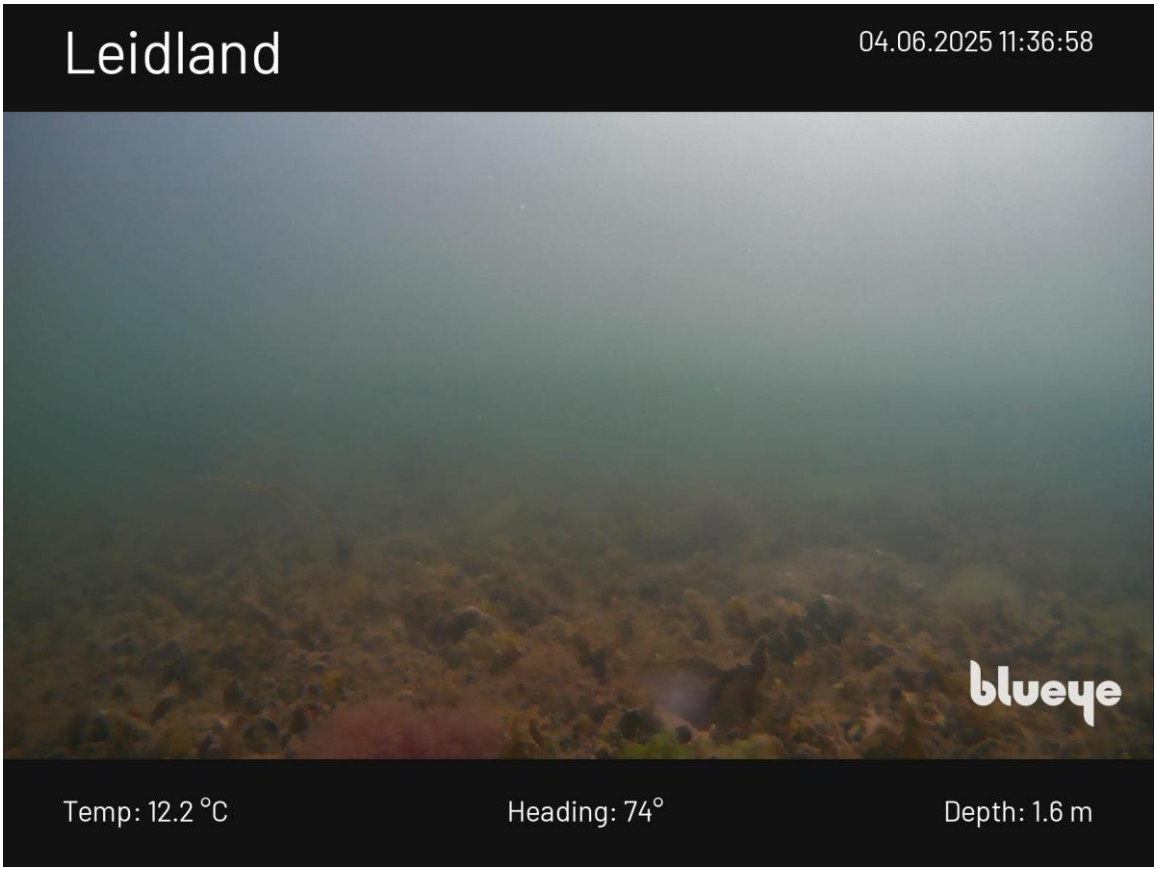

Figur 6. Tegn til nedslamming og mulig sukkertare i dårlig tilstand.

Figur 7. Begroing av brunalger på en stor stein øst for naustrekken.

Figur 8. Martaum og videre mudderbunn.

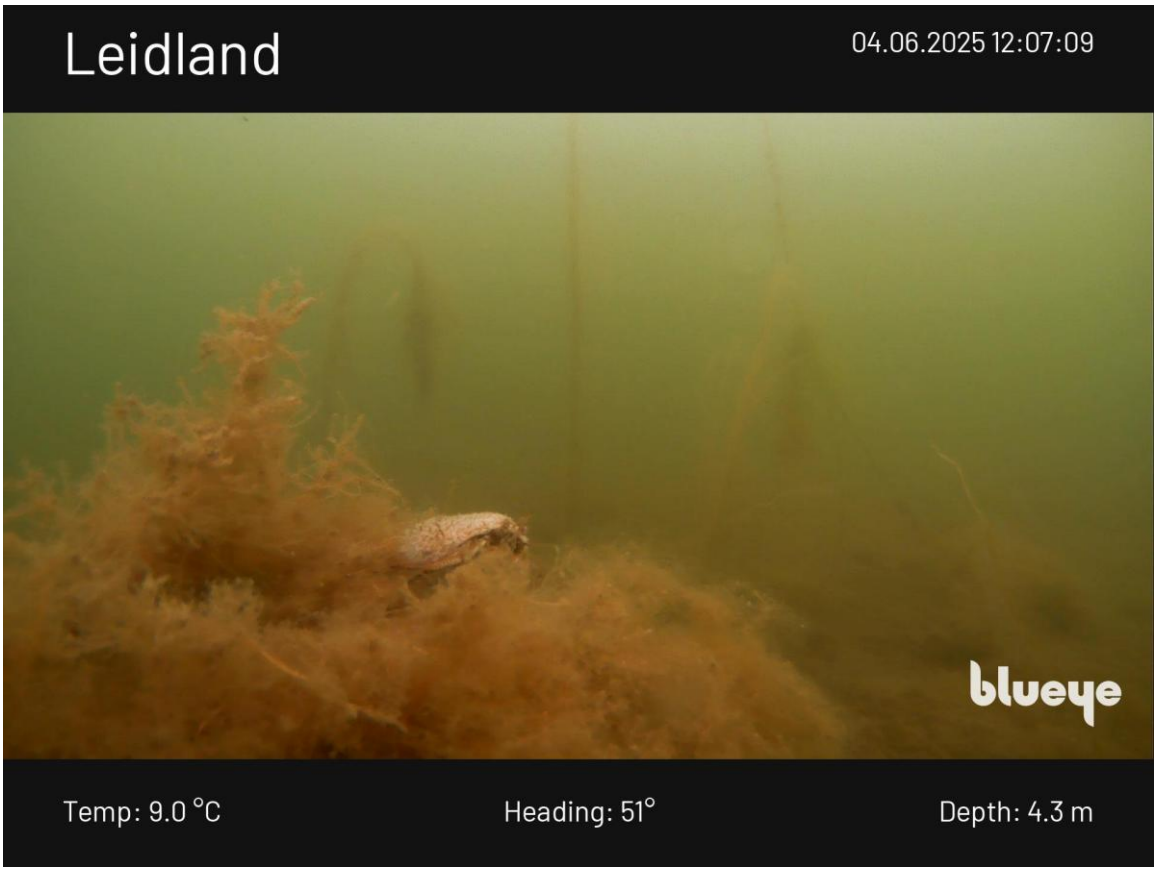

Figur 9. Eremittkreps, brunalger og martaum i bakgrunnen.

Vurdering

Utbygging i strandsonen vil generelt redusere arealet i strandsonen ytterligere og kan gi habitatendringer. Tiltaksområdet er allerede utbygd med brygger og båthus på peler. Båthusene er åpne på sjøsiden og gir innslipp av lys mot sjøbunnen. De nye båthusene skal settes på tilsvarende peler i areal der det fra før av er brygge. Tiltaket medfører derfor ikke en direkte endring av bunnsubstratet som potensielt kan gi endringer i den lokale artssammensetningen. Det vurderes at tiltaket ikke vil gi økt økologisk belastning som følge av fysiske habitatendringer.

Grunnet kulturminne i sjø like ved naustene er det ifølge oppdragsgiver ikke aktuelt med mudring. Det å unngå mudring er også positivt for marine organismer i området. Økt mengde partikler i vannmassene kan ha negative effekter på filtrerende organismer, som for eksempel børstemarker og muslinger, og skade gjeller til fisk. Voksen fisk er mindre utsatt da disse i større grad kan svømme bort fra områder med ugunstige forhold. Sediment i vannmassene kan føre til nedslamming og begraving av organismer og habitater, og redusert lysgjennomtrenging i vannmassene kan gi reduksjon i vekst hos planter og alger. Selve byggeprosessen av båthusene kan føre til en viss oppvirvling av sedimentet ved nedsetting av peler. For å vurdere effekter av eventuell oppvirvling av partikler og forurensning kan det gjøres en kartlegging av sedimentenes forurensningstilstand. Basert på denne informasjonen kan det vurderes om det er behov for å iverksette spredningshindrende tiltak.

Som en naturlig følge av bygging av flere naust er det forventet økt båtbruk og større båter. Ettersom det ikke ble funnet ålegras eller andre naturtyper i området er det lite sannsynlig at tiltaket vil gi

uakseptabel belastning på økosystemet i vannforekomsten. Det legges til grunn at brukerne oppfordres til miljøvennlig båtbruk og at det ikke skal gjennomføres båtpuss og liknende i området.

Oppsummering

Det ble ikke funnet ålegras eller andre marine naturtyper i undersøkelsesområdet. Sjøbunnen i det undersøkte området består for det meste av mudderbunn med noen større steiner vegetert med brunalger, samt noen områder med tang av dårlig tilstand grunnet nedslamming og dårlig gjennomstrømming. Under feltarbeidet ble det også observert store mengder døde skjell, en del snegler, eremittkreps og martaum.

Det vurderes at belastningen på økosystemet i Leidland vil være lokal og kun i nærheten av naustrekken under bygging. I tillegg vil det være en liten lokal økning i den totale belastningen på økosystemet grunnet økt båtbruk i området. Ettersom det ikke ble funnet marine naturtyper i undersøkelsesområdet vil økt båtbruk trolig ikke gi uakseptabel belastning på økosystemet i vannforekomsten. De overstående vurderingene forutsetter at videre utbygging og båtbruk blir gjort på en miljøvennlig og forsvarlig måte.

Referanser

Direktoratet for naturforvaltning 2007. *Kartlegging av marint biologisk mangfold*. DN Håndbok 19-2001. Revidert 2007. 51

NIVA, 2020. Nasjonal kartlegging – kyst 2019 Ny revisjon av kriterier for verdisetting av marine naturtyper og nøkkelområder for arter. Rapport L.NR. 7454-2020.